

MUTASAVVIFLAR ARASINDA GÖRÜLEN BAZI HATÂLİ DÜŞÜNCE VE HAREKETLER (2)

(...düünden devam)

Demek ki hem dünyayı, hem de âhireti i'mâr etmek; bedeni temizlerken ruhu da tasfiye etmeğe çalışmak; her hususta ifrattan kaçıp itidal üzere gitmek lâzımdır. Müslümanın içi ve dışı; dünyası ve âhireti birbiriyle tam âhenk içinde olmalıdır. Yalnız âhirete dalıp dünyayı büsbütün ihmal etmek, başkalarının sırtına yük olmak, İslâm'ın yoluna aykırıdır. Hz. Peygamber dilenciliği en ağır zillet kabul etmiştir. Hz. Peygamber'in ve sahabilerinin yolu gözümüzün önündedir. Onlar geceleri ibadet ederken gündüzleri de çalışmaktan ve cihaddan geri durmamışlardır.

Böyle iken bazı sûfîler tamamen uzlete çekilmiş, çoluk çocuklarını perişan bir halde minnet içinde bırakmışlardır.

Hindistan'ın müceddid mutasavvıfı Şeyh Eşref Ali at-Tehânevî de İslâm'ın itidal yolunu tavsiye ettiğini, dünyadan el etek çekmenin, yemeyi içmeyi bırakmanın gerçek tasavvufa aykırı olduğunu söylüyor, Ebu'd-Derdâ'nın evine misafir giden Selman-ı Farisî'nin, Ebu'd-Derdâ'nın bütün gece ibadet etmesine engel olduğuna, bunu duyan Hz. Peygamber'in de Selman'a hak vererek Ebu'd-Derdâ'ya: "İnne linefsike aleyke hakkan: Nefsinin senin üzerinde hakkı vardır" buyurduğuna dikkati çektikten sonra şöyle diyor:

"Gerçeği araştırmayan şu cahil suffîlere esef olunur ki onlar tasavvufu kalp akçeye çevirdiler. Bozdular, halk nazarında onu korkunç ve tehlikeli bir duruma soktular. Sufiyane uzleti onlar uydurdular. Zevceleri boşamayı onlar emrettiler. Ehil ve evlâttan uzak yaşamayı, kadınlara karşı perhizkâr olmayı onlar tavsiye ettiler. Kırk nohut tanesiyle kırk gün geçinmeyi onlar ortaya attılar ve dediler ki: "Velâyet ve Allah'a vuslat ancak bu yolla hâsıl olur". Fakat ben de saraheten ve vuzuhla söylüyorum ki velâyet ve vuslat, yumuşak döşemelerin, rahat koltukların üstünde, hattâ emaret mevkiinde nefis yemekler yenilerek bile hâsıl olur..." (Tasavvuf ve Hayat, Mustafa Ateş tercemesi, s. 91)

Serrâc, Kitâbu'l-Luma'inde sûfîler arasında meydana gelen hatâlı düşünce ve hareketleri izah etmiştir. Serrâc diyor ki:

"Bazı müptediler sandılar ki yemeyi terk etmekle nefsin şehvetleri kırılır, onun şerrinden kurtulmak mümkün olur. Bu yüzden yemeyi içmeyi terk ettiler. Bu tamamen yanlıştır. Nefsin karakteri kendinden ayrılmaz. O, daima kötülüğü emreder. Her şeyi idare edecek bir öğretmene ihtiyaç vardır. Öylelerini gördüm ki kuru ot yiyor, su içiyor. Kimi de dağlarda mağaralara çekilmiş. Bunlar halktan kaçmakla nefsin şerrinden kurtulacaklarını sanıyorlar. Öylelerini de gördüm ki az yemek yiyor, bütün gece uykusuz kalıp devamlı olarak Allah'ı zikrediyor. O hale geliyor ki çoğu kez bayılıyor. İyileşip namaz kılabilmesi için günlerce tedaviye ve bakıma muhtacoluyor. Bütün bunlar hatâdır. Her şeyi ölçü ile yapmak gerekir. Evliyaullah ne şekilde uzlet yapılacağını göstermişler, yemişler, içmişlerdir. Sehl ibn Abdillâh, müridlerine Cumadan Cumaya et yemelerini emrederdi ki zayıflayıp da ibadet yapmaktan geri kalmasınlar.

(devamı yarın..)